Eduskunta
Lakivaliokunta

LaV@eduskunta.fi

Viite: LaV:n asiantuntijalausuntopyyntö 28.9.2018

**MAAHANMUUTTOVIRASTON ASIANTUNTIJALAUSUNTO HALLITUKSEN ESITYKSESTÄ HE 146/2018 VP**

Maahanmuuttovirasto kiittää mahdollisuudesta kommentoida rikoslain 17 luvun, ulkomaalaislain 185 §:n ja aluevalvontalain 44 §:n muuttamista koskevaa hallituksen esitystä, jonka tarkoitus on saattaa kaikki maahantulokiellon rikkomiset yhtenäisen rangaistusasteikon alle ja täsmentää maahantulokiellon rikkomisena rangaistavien tekojen tunnusmerkistöä. Hallituksen esityksen keskeisimmät ehdotukset liittyvät rangaistusasteikon muuttamiseen sekä lainsäädännön selkeyttämiseen ja näin ollen sen vaikutuksia Maahanmuuttoviraston toiminnassa voidaan pitää vähäisinä. Maahanmuuttovirasto esittää kuitenkin seuraavat huomiot:

Esityksen sivulla 29 rikoslain 17 luvun 7 b §:n yksityiskohtaisten perustelujen kohdalla todetaan, että maahantulokiellon voimassaolo ei ala ennen kuin ulkomaalaisen maasta poistamista koskeva päätös on täytäntöönpanokelpoinen. Maahanmuuttovirasto toteaa, että Euroopan unionin tuomioistuimen ratkaisun C-225/16 (Ouhrami) mukaan maahantulokiellon voimassaoloaika ja oikeusvaikutukset alkavat siitä, kun ulkomaalainen tosiasiassa poistuu jäsenvaltioiden alueelta. Lisäksi jo hyväksytyn, mutta ei vielä voimassaolevan asetuksen Schengenin tietojärjestelmän (SIS) perustamisesta, toiminnasta ja käytöstä rajatarkastuksissa (ns. SIS-rajatarkastusasetus) 24 artiklan 4 kohdan mukaan jäsenvaltion on varmistettava, että kuulutus tulee voimaan SIS-järjestelmässä heti kun ulkomaalainen on poistunut jäsenvaltioiden alueelta. Säännöksen taustalla on edellä mainittu Ouhrami-tuomio. Ouhrami-tuomiossa oli kyse Schengen-maahantulokiellon määräämisestä kolmannen maan kansalaiselle, mutta käytäntöjen yhtenäisyyden vuoksi sovelletaan samaa alkamisajankohtaa myös muihin maahantulokieltoihin.

Maahantulokiellon ja sen oikeusvaikutusten alkamisajankohta ei siis ole riippuvainen maastapoistamispäätöksen täytäntöönpanokelpoisuudesta, vaan Euroopan unionin tuomioistuimen ratkaisukäytännön mukaisesti päätöksen kohteena olevan henkilön tosiasiallisesta alueelta poistumisesta. Näin ollen mikäli maastapoistamispäätöksen ja maahantulokiellon saanut henkilö noudattaa päätöstä omatoimisesti ja poistuu alueelta ennen kuin päätös on täytäntöönpanokelpoinen, tulee maahantulokielto voimaan ja sitä koskeva kuulutus lähetetään SIS-järjestelmään. Maahantulokielto on erillinen hallintopäätös suhteessa maastapoistamispäätökseen, eivätkä maastapoistamispäätöksen täytäntöönpanokelpoisuutta koskevat ulkomaalaislain säännökset sovellu maahantulokieltoon.

Maahanmuuttoviraston käsityksen mukaan maahantulokiellon alkamisajankohdan liittäminen maastapoistamispäätöksen täytäntöönpanokelpoisuuteen hallituksen esityksessä voi aiheuttaa oikeudellista epävarmuutta arvioidessa maahantulokiellon oikeusvaikutuksia. Maahantulokielto kaikkine oikeusvaikutuksineen alkaa edellä kuvatulla tavalla asianomaisen henkilön poistuessa alueelta.



PL 10, 00086 Maahanmuuttovirasto
puh. 0295 430 431
faksi 0295 411 720

PB 10, 00086 Migrationsverket
tfn 0295 430 431
fax 0295 411 720

P.O. Box 10, 00086 Maahanmuuttovirasto, Finland
tel. +358 295 430 431
fax +358 295 411 720

Esityksessä on todettu, että maahantulokiellon rikkomisen rangaistavuuden edellytyksenä on maastapoistamispäätöksen täytäntöönpanokelpoisuus. Mikäli ulkomaalainen edellä kuvatulla tavalla noudattaa maastapoistamispäätöstä omaaloitteisesti ja poistuu alueelta ennen kuin häntä koskeva maastapoistamipäätös tulee täytäntöönpanokelpoiseksi, voisi tämä Maahanmuuttoviraston käsityksen mukaan johtaa tilanteeseen, jossa henkilöllä on voimassaoleva maahantulokielto, mutta sen rikkominen ei olisi rangaistavaa.

Maahanmuuttovirasto toteaa myös, että Euroopan unionin tuomioistuin on tuomiossaan C-240/17 mahdollistanut, että ainakin väliaikaisesti henkilöllä voi olla yhtä aikaa voimassa Schengen-aluetta koskeva maahantulokieltokuulutus sekä toisen jäsenvaltion myöntämä oleskelulupa. Tällainen tilanne tulee kyseeseen silloin, kun jäsenvaltiot neuvottelevat, jääkö voimaan myönnetty oleskelulupa vai Schengen-maahantulokielto. Asianomaisella henkilöllä voi tällöin olla voimassa SIS-järjestelmässä kuulutettu maahantulokielto, mutta myös oikeus saapua oleskelemaan oleskeluluvan myöntäneeseen valtioon myös muiden Schengen-valtioiden paitsi maahantulokiellon määränneen valtion kautta (Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/399 ’Schengenin rajasäännöstö’ 6 artiklan 5 kohdan a) alakohta).

Maahanmuuttovirasto ei osaa ottaa kantaa siihen, minkälainen vaikutus toisen valtion myöntämällä oleskeluluvalla olisi teon tahallisuuden vaatimusta arvioitaessa. Seikalla saattaa kuitenkin olla merkitystä erityisesti kun arvioidaan laillisuusperiaatteesta johtuvaa rikossäännöksen tarkkarajaisuuden vaatimuksen täyttymistä rikoslakiin tehtävän lisäyksen kohdalla.

Muilta osin Maahanmuuttovirastolla ei ole huomautettavaa hallituksen esityksen sisältöön.

Ylijohtaja Jaana Vuorio

Ylitarkastaja Miila Pöntinen

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Maahanmuuttovirasto 15.10.2018 klo 11:26. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Liitteet -

Jakelu Eduskunnan lakivaliokunta

Tiedoksi Maahanmuuttovirastossa:
maahanmuuttoyksikön oikeus- ja tukipalvelut sekä
turvapaikkayksikön oikeus- ja tukipalvelut